

រាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា

សំនួនវេទាហារសំព្វនៃភាសាខ្មែរ
ដែលមានដើមកំណើត ចេញពីបម្រើបម្រាស់
វាក្យសំព្វ សម្គាល់សរីរាង្គកាយមនុស្ស

សារណាមញ្ញាម

ផ្លាកបរិញ្ញាប័ត្រជាន់ខ្ពស់ជំនាន់ទី៤

ឯកទេស : ភាសាវិទ្យា

និស្សិត : ហ៊ុយ ចុន្ទី

សាវ្រ្មាចារ្យដឹកនាំ : បណ្ឌិត ឡុង សៀម

ការពារ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៦

មាតិកា

ឧទ្ទិសកថា.....i
 សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ.....i i
 លំនាំដើម.....១
 សេចក្តីផ្តើម.....២

ជំពូក១ : លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃសំនួនវោហារស័ព្ទ

១-សញ្ញាណទូទៅនៃសំនួនវោហារស័ព្ទ ៣
 ១.១-បច្ចេកស័ព្ទនៃសំនួនវោហារស័ព្ទ ៣
 ១.២-និយមន័យនៃសំនួនវោហារស័ព្ទ ៣
 ២-រូបរាងសំនួនវោហារស័ព្ទ ៤

ជំពូក២ : កំណកំណើតសំនួនវោហារស័ព្ទ

១-សំនួនវោហារស័ព្ទដែលកកើតពីការផ្គុំស៊ីវិរាងខាងក្រៅរបស់មនុស្ស ៦
 ១.១- សំនួនវោហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "ដៃ" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ ៦
 ១.១.១-ពាក្យផ្សេងៗ + ដៃ ៦
 ១.១.២-ដៃ + ពាក្យផ្សេងៗ.....១១
 ១.២- សំនួនវោហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "ជើង" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....១៣
 ១.២.១- ពាក្យផ្សេងៗ + ជើង.....១៤
 ១.២.២- ជើង + ពាក្យផ្សេងៗ.....១៧
 ១.៣- សំនួនវោហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "មាត់" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....១៨
 ១.៣.១- ពាក្យផ្សេងៗ + មាត់.....១៩
 ១.៣.២- មាត់ + ពាក្យផ្សេងៗ.....២២
 ១.៤- សំនួនវោហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "មុខ" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....២៣
 ១.៤.១- ពាក្យផ្សេងៗ + មុខ ២៣

១.៤.២- មុខ+ពាក្យផ្សេងៗ	២៦
១.៥- សំនួនវេហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "ភ្នែក" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ	២៨
១.៥.១- ពាក្យផ្សេងៗ + ភ្នែក	២៨
១.៥.២- ភ្នែក + ពាក្យផ្សេងៗ.....	៣១
១.៦- សំនួនវេហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "ត្រចៀក" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....	៣៤
១.៦.១- ពាក្យផ្សេងៗ + ត្រចៀក.....	៣៤
១.៦.២- ត្រចៀក + ពាក្យផ្សេងៗ.....	៣៤
១.៧- សំនួនវេហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "ក្បាល" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....	៣៥
១.៧.១- ពាក្យផ្សេងៗ + ក្បាល.....	៣៥
១.៧.២- ក្បាល + ពាក្យផ្សេងៗ.....	៣៦
១.៨- សំនួនវេហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "ច្រមុះ" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....	៣៦
១.៨.១- ពាក្យផ្សេងៗ + ច្រមុះ.....	៣៧
១.៨.២- ច្រមុះ + ពាក្យផ្សេងៗ.....	៣៨
១.៩- សំនួនវេហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "សក់" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....	៣៩
១.១០- សំនួនវេហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "ស្បែក" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....	៣៩
១.១០.១- ពាក្យផ្សេងៗ + ស្បែក.....	៣៩
១.១០.២- ស្បែក+ពាក្យផ្សេងៗ.....	៤០
១.១១- សំនួនវេហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "ខ្នង" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....	៤១
១.១១.១- ពាក្យផ្សេងៗ + ខ្នង.....	៤២
១.១១.២- ខ្នង + ពាក្យផ្សេងៗ.....	៤២
១.១២- សំនួនវេហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "ក" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....	៤៣
១.១៣- សំនួនវេហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "អាចម៍" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....	៤៥
១.១៤- សំនួនវេហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "ខ្លួន" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....	៤៦
១.១៥- សំនួនវេហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "តូច" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....	៤៨
២-សំនួនវេហារស័ព្ទដែលកើតពីការផ្គុំសិរីរាង្គខាងក្នុងរបស់មនុស្ស.....	៤៨
២.១- សំនួនវេហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "ឆ្អើម" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....	៤៨
២.១.១- ពាក្យផ្សេងៗ + ឆ្អើម.....	៤៨
២.១.២ - ឆ្អើម + ពាក្យផ្សេងៗ.....	៤៩
២.២- សំនួនវេហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "ឈាម" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....	៥០

២.២.១- ពាក្យផ្សេងៗ + ឈាម.....	៥០
២.២-២-ឈាម+ពាក្យផ្សេងៗ	៥១
២.៣- សំនួនវោហារស័ព្ទកើតពីការផ្គុំពាក្យ "បេះដូង" ជាមួយពាក្យផ្សេងៗ.....	៥៣
២.៣.១- ពាក្យផ្សេងៗ + បេះដូង.....	៥៣
២.៣-២-បេះដូង+ពាក្យផ្សេងៗ.....	៥៣

ជំពូក២ : ប្រភេទនៃពាក្យសំនួនវោហារស័ព្ទ

១- ការវិភាគអំពីកិរិយាស័ព្ទនៃសំនួនវោហារស័ព្ទ.....	៥៤
២- ការវិភាគអំពីគុណនាមនៃសំនួនវោហារស័ព្ទ.....	៥៥
៣- ការវិភាគអំពីកិរិយាវិសេសន៍នៃសំនួនវោហារស័ព្ទ.....	៥៦
៤- ការវិភាគអំពីនាមក្នុងសំនួនវោហារស័ព្ទ.....	៥៨

ជំពូក៣ : លក្ខណៈនិយន្តនៃសំនួនវោហារស័ព្ទ

១- ដែនន័យ នៃសំនួនវោហារស័ព្ទ.....	៦០
១.១- កញ្ចប់ពាក្យស្អិត.....	៦០
១.២- ន័យកម្រិតទាក់ទង.....	៦២
២- សំនួនវោហារស័ព្ទមានលក្ខណៈជាពហុន័យ.....	៦២
៣- អត្ថន័យនៃសំនួនវោហារស័ព្ទ ដែលមានលក្ខណៈបដិរូប.....	៦៤
៤- អត្ថន័យ នៃសំនួនវោហារស័ព្ទមានលក្ខណៈពន្លឺស ឬ បំផ្លើសន័យ.....	៦៧

ជំពូក៤ : ទម្រង់នៃការបង្កើតសំនួនវោហារស័ព្ទ

១- ពាក្យបួសសម្រាប់បង្កើតសំនួនវោហារស័ព្ទ.....	៦៩
១.១- ពាក្យបួស "មាត់"	៦៩
១.១.១- ពាក្យបួស "មាត់" នៅទីតាំងទី១.....	៦៩
១.១.២- ពាក្យបួស "មាត់" នៅទីតាំងទី២.....	៦៩
១.២- ពាក្យបួស "មុខ"	៦៩

១.២.១-ពាក្យបួស "មុខ" នៅទីតាំងទី១.....	៦៩
១.២.២-ពាក្យបួស "មុខ" នៅទីតាំងទី២.....	៧០
១.៣- ពាក្យបួស "ជើង"	៧០
១.៣.១-ពាក្យបួស "ជើង" នៅទីតាំងទី១	៧០
១.៣.២-ពាក្យបួស "ជើង" នៅទីតាំងទី២.....	៧០
១.៤- ពាក្យបួស "សក់"	៧០
១.៥- ពាក្យបួស "ដៃ"	៧០
១.៥.១-ពាក្យបួស "ដៃ" នៅទីតាំងទី១.....	៧០
១.៥.២-ពាក្យបួស "ដៃ" នៅទីតាំងទី២.....	៧០
១.៦- ពាក្យបួស "ក"	៧០
១.៦.១-ពាក្យបួស "ក" នៅទីតាំងទី១.....	៧០
១.៦.២-ពាក្យបួស "ក" នៅទីតាំងទី២.....	៧០
១.៧- ពាក្យបួស "អាចម៍"	៧០
១.៨- ពាក្យបួស "ភ្នែក"	៧១
១.៨.១-ពាក្យបួស "ភ្នែក" នៅទីតាំងទី១.....	៧១
១.៨.២-ពាក្យបួស "ភ្នែក" នៅទីតាំងទី២.....	៧១
១.៩- ពាក្យបួស "ត្រចៀក"	៧១
១.១០- ពាក្យបួស "ច្រមុះ"	៧១
១.១០.១-ពាក្យបួស "ច្រមុះ" នៅទីតាំងទី១.....	៧១
១.១០.២-ពាក្យបួស "ច្រមុះ" នៅទីតាំងទី៣.....	៧១
១.១១- ពាក្យបួស "ក្បាល"	៧១
១.១១.១-ពាក្យបួស "ក្បាល" នៅទីតាំងទី១.....	៧១
១.១១.២-ពាក្យបួស "ក្បាល" នៅទីតាំងទី២.....	៧១
១.១២-ពាក្យបួស "ស្បែក"	៧១
១.១២.១-ពាក្យបួស "ស្បែក" នៅទីតាំងទី១.....	៧១
១.១២.២-ពាក្យបួស "ស្បែក" នៅទីតាំងទី២.....	៧១
១.១៣-ពាក្យបួស "ខ្នង"	៧១
១.១៣.១-ពាក្យបួស "ខ្នង" នៅទីតាំងទី១.....	៧១
១.១៣.២-ពាក្យបួស "ខ្នង" នៅទីតាំងទី២.....	៧១

១.១៤-ពាក្យបួស " ក "	៧២
១.១៥-ពាក្យបួស " ក្ក "	៧២
១.១៦-ពាក្យបួស " អាចម៍ "	៧២
១.១៧-ពាក្យបួស " ខ្លួន "	៧២
១.១៨-ពាក្យបួស " តូថ "	៧២
១.១៩-ពាក្យបួស " ថ្លើម "	៧២
១.២០-ពាក្យបួស " ឈាម "	៧២
១២០.១-ពាក្យបួស " ឈាម " នៅទីតាំងទី១	៧២
១.២០.២-ពាក្យបួស " ឈាម " នៅទីតាំងទី២	៧២
២-បច្ចេកស័ព្ទផ្លូវព្យាង្គ	៧២
៣-ពាក្យគូក្នុងសំនួនវោហារស័ព្ទ	៧៣
៣.១-ពាក្យគូបដិស័ព្ទក្នុងសំនួនវោហារស័ព្ទ	៧៤
៣.១.១- ពាក្យគូបដិស័ព្ទក្នុងសំនួនវោហារស័ព្ទដែលមានធាតុផ្គុំ " ដៃ " និង " ជើង "	៧៤
៣.១.២- ពាក្យគូបដិស័ព្ទក្នុងសំនួនវោហារស័ព្ទដែលមានធាតុផ្គុំ " មាត់ " និង " ក "	៧៦
៣.២-ពាក្យគូក្នុងក្រុមជាមួយគ្នា	៧៧
៣.២.១- ពាក្យគូជាក្រុមដែលមានធាតុផ្គុំ " មុខ " និង " មាត់ "	៧៧
៣.២.២- ពាក្យគូជាក្រុមដែលមានធាតុផ្គុំ " ចិត្ត " និង " ថ្លើម "	៧៨
៤-បំណែងចែកសំនួនវោហារស័ព្ទ	៧៩
៤.១-សំនួនវោហារស័ព្ទប្រើក្នុងបច្ចេកស័ព្ទអក្សរសិល្ប៍	៧៩
៤.២-សំនួនវោហារស័ព្ទស្តីពីស្ថាននាមតាមរយៈសិលាចារឹក	៨០
៤.៣-សំនួនវោហារស័ព្ទប្រើក្នុងវិស័យកសិកម្ម	៨៣
៤.៤-សំនួនវោហារស័ព្ទប្រើក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច ពាណិជ្ជកម្ម	៨៣
៤.៥-សំនួនវោហារស័ព្ទប្រើក្នុងជំនឿ ប្រពៃណី	៨៤
៤.៦-សំនួនវោហារស័ព្ទប្រើក្នុងសីលធម៌ អប់រំ	៨៤
៥-សំនួនវោហារស័ព្ទមានលក្ខណៈជាល្បះ	៨៥
៥.១-សំនួនវោហារស័ព្ទមានន័យដូចល្បះពេញលេញ	៨៥
៥.២-មុខងារកន្សោមពាក្យក្នុងល្បះ	៨៦
៦-សំនួនវោហារស័ព្ទទាក់ទងជាមួយសញ្ញាវណ្ណយុត្តិ	៨៨
៦.១- សំនួនវោហារស័ព្ទជើងក្អែក (+)	៨៨

៦.១.១- ជើងក្តែប្រើក្នុងវេយ្យាករណ៍ (+)	៨៨
៦.១.២- ជើងក្តែប្រើក្នុងវិធីនពន្ធ (+)	៨៨
៦.១.៣- ជើងក្តែប្រើក្នុងមន្តអាគម និង ជំនឿផ្សេងៗ (+)	៨៩
៦.២- សំនួនវោហារស័ព្ទបុកជើង (,)	៩០
៦.៣- សំនួនវោហារស័ព្ទរះមុខ (៖)	៩១
៦.៤- សំនួនវោហារស័ព្ទរះពោះ (-)	៩១
៦.៥- សំនួនវោហារស័ព្ទធ្មេញកណ្តុរ (្រ)	៩១
៦.៦- សំនួនវោហារស័ព្ទសក់ក (្រ)	៩២
៦.៧- សំនួនវោហារស័ព្ទវង់ក្រចក ( )	៩២
សន្និដ្ឋាន	៩៣
គន្ថនិទ្ទេស	
ឧបសម្ព័ន្ធ	